

כרם בית שמואל

פניני תורה וחסידות

פרשת חיי שרה תשפ"ב לפ"ק

- הפנים הם לברוקלין נ"י -

הדלק"ן	5:37
עלות	6:12
נין החמה	7:24
סוף זמן ק"ש	9:25
שקיעה	5:55
מוצש"ק ר"ת	7:07

מב"ח בסל, המולד: דאנערשטאג ביינאכט
55 מינוט מיט 13 חלקים נאך 1

יו"ל בס"ד ע"י מכוון כרם בית שמואל
שע"י חסידי אלכסנדר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מאמרים מענייני הזמן

עת הבציר

ויצא יצחק לשוחב בשדה לפנות ערב

זמן היחוד בעולם העליון

ידוע ממאמר חז"ל (ברכות א) מעלת תפילת מנחה מאליהו זכור לטוב. כי 'מנחה' אמר הרב הקדוש אאמו"ר המגיד מקאזניץ זצלה"ה, מלשון 'מונח בין דרועין דמלכא' (מוטל בין זרועות המלך ככיכול), שאז היחוד בעולם העליון.

(באר משה, ויקרא)

ליקח כח מן האור אל החושך

איאתא במדרש (דב"ר ח' א) כך שנו חכמים תפלת השחר עד חצות, תפלת המנחה עד הערב, תפלת הערב אין לה קבע. מפרש כ"ק אדמו"ר רבי משה מרדכי מפילוב קאצק ז"ע, דהנה קבעו שלשה זמני תפלה, "תפלת השחר עד חצות היום" והוא על דרך דכתיב (איכה ג) חרשים לבקרים רבה אמונתך, היינו שמהתחדשות זריחת השמש בכל יום צריך האדם להכיר האור עליון שמאיר עליו בכל יום, ועל כן נקרא תפלת השחר 'עמידה' כמו דכתיב גבי אברהם אבינו (בראשית י"ט) אל המקום אשר עמד שם את פני ה'. היינו שצריך האדם להכין עצמו ולעמוד ולקבל הכרה זו, ואז מאירין עליו מלמעלה מהמחדש בכל יום מעשה בראשית. וכן מבואר במדרש רבה פרשת ויצא (בר"ר ס"ח ט"ו) שצריך אדם לומר בבוקר מודה אני לפניך ה' אלקי שהוצאתני מאפילה לאורה, שעומד ומכיר בטובתו.

"תפלת המנחה היא מחוצת עד הערב" היינו סוף זמן שקיעת השמש, והוא כדי ליקח עמו כח מהארת הזריחה שהיא מכיר בטובה העליונה, עד לעת השקיעה וההסתר. ולכן אמרו חז"ל (שם) שצריך לומר בעת מנחה, 'יהי רצון מלפניך ה' אלקי שכשם שזכיתני לראות החמה בזריחתה כן תזכני לראותה בשקיעתה'. וזוהי יתבאר שפיר מה שקראה התורה תפלת מנחה בשם 'שיחה' כדכתיב ויצא יצחק לשוחב בשדה, היינו שצריך לדבר ולשוחב שלא יצא ממנו מה שהשיג בשכלו בעת זריחה וטובה, ואף לעת לילה שאין ניכר הטובה העליונה מכל מקום יהיה מונח אצלו ההכרה שהיתה לו.

אבל "תפלת הערב אין לה קבע" היינו דכיון שאז אין לאדם שום הכרה, רק צריך להתפלל להשי"ת כמו שאמרו חז"ל (שם) יהי רצון מלפניך ה' אלקי שתוציאני מאפילה לאורה, לכן שפיר שאין לה קבע' כיון דכל עת שחסר לו אורה יוכל להתפלל שיתעורר עליו רחמים דלמעלה להוציא מאפילה לאורה, שגופו לא יהיה אסיר בתוך חושך וצלמות...

(מדרש משה, נצבים)

מכרם רבותינו

טיול בכרם ספרי רבותינו הק' ובמשנתם הטהורה

יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה

בעוה"ז ובעוה"ב. וכן מבואר במדרש (בר"ר ט"ב א) ואלה ימי שני חיי אברהם, כתיב יודע ה' ימי תמימים - זה אברהם שנא' והיה תמים, ונחלתם לעולם תהיה וכו' שחיבב הקב"ה שנותן של צדיקים וכתבם בתורה כדי שתהא נחלת ימיהם זכורה לעולם. וכונת המדרש שכמו שהתורה הקדושה היא נצחית כך שנותיהם של הצדיקים המה נצחיים וזכורים לעולם בעת הצורך.

כח הצדיקים יאיר לנו מתוך החשיכה

ודבר זה רמזו גם בהמשך הפסוקים שם (תהלים ל"ו) יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה, ואח"כ כתיב "לא ישבו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו", היינו שע"י ששנותיהם של הצדיקים יהיו שלמים ותמימים לצח ויאירו לעולם בעת רעה בזמן החושך שלא נבוש, ובימי רעבון ישבעו, בעת שלא יהיה מי שימשוך וישפיע שפע לכלל ישראל, אז יאיר אור ימי שני חיי האבות הקדושים.

ובדרך רמז מציינו שהר"ת של 'בושו ב'עת ר'עה, הוא אותיות ר"ב שהיא שם הקליפה הגורמת שכחה, וכמו שמציינו בדברי חז"ל (שבת קמ"ז) שרבי אלעזר בן ערך הלך מן החכמים וכשחזר למקומו וקרא בתורה החדש הזה לכם, אמר במקומו החרש היה לכם, בעו רבנן רחמי עליה, והדר תלמודיה. ומבואר בספרי"ק שכיון שהיה לו שכחת התורה לכן טעה בג' אותיות אלו ר"ב (של החרש היה לכם במקום החדש הזה לכם) שהיא שם הקליפה המשכחת. וזהו הרמז 'בושו ב'עת ר'עה, שאף שנהיה בעת החושך והשכחה שולטת מצד הקליפה רח"ל, אז יגן זכות שני חיי האבות ויאיר לנו אור היום משנותיהם שלא נבוש, ושנוכר בתורת ה' יחוד שמו ית' הוא אלקינו והוא עשנו ואל יעזבנו ואל יטשנו. וכן בהמשך הכתוב ו'בימי ר'עבון י'שבעו ר"ת ר"ו בגימטריא כמנין 'גבורה' היינו אף שנהיה במצב שלא יהיה מי שיוכל להתמית הגבורה ולהמשיך חסדים ורפואה שלימה לישראל, אשר גם היא מרומז ברמז הנ"ל, שהר"ת של ר'פאניו יי ו'נרפא היא ג"כ ר"ו, ואז יתעורר לנו זכות אברהם אע"ה שמרגלית היתה תלויה בצוארו וכל חולה הרואה אותה נתרפא (ב"ב ט"ז), ושמש צדקה ומרפא בכנפיה, וזו היא האמונה השלימה, ויתעורר גם עלינו בשפלותינו, ונזכה גם אנחנו ע"י האמונה בימי החשכות, להאיר גם עלינו אור ה' וחסדים טובים ופרנסה טובה ורפואה שלימה לנו ולכל ישראל.

(מתוך ספרי"ק ישמח ישראל בפרשתנו איתו א', ועיי"ש בהמשך)

איאתא במדרש בפרשתנו (בר"ר נ"ח א) ויהיו חיי שרה מאה שנה יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה (תהלים ל"ו), כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים... דבר אחר יודע ה' ימי תמימים זו שרה שהיתה תמימה במעשיה, א"ר יוחנן כהדא עגלתא תמימה, ונחלתם לעולם תהיה שנאמר ויהיו חיי שרה, מה צורך לומר שני חיי שרה באחרונה לומר לך שחיבב חייהם של צדיקים לפני המקום בעולם הזה ולעולם הבא, ע"כ.

הקב"ה מניח את שנותיהם של הצדיקים חיים וקיימים ומפרש כ"ק מרן רביה"ק הישמח ישראל ז"ע בהקדם דברי אביו כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר הזקן ז"ע, שהקב"ה רצון יראיו יעשה והזמין לה לשרה שתמות נפשה ביחוד במסירות נפש למען שמו באהבה, וכרצונם של הצדיקים למסור נפשם להשי"ת (עי' הדברים באורך להלן במדור מפרי הכרם ומדור פרי מתוק לחי, ומשם תדרשנו).

ומפרש רביה"ק הישמח ישראל ז"ע טעם הדבר למה הקב"ה עושה כן להזמין לצדיקים שתצא נפשם בדביקות ובמסירות נפש אל השי"ת, שדבר זה הוא מחסדו הגדול ומאהבתו אל "ימי חיי הצדיקים", ולכן מזמין להם הקב"ה יחוד נפלא ומסי"נ למען ימסרו נפשם על קדושת שמו ית', וממילא הם כנהרגים ונטבחים ונשחטים על קדושת שמו ית' בלא זמנם שזכותם עומדת לעד, ומכח זה נשארים שני חייהם לעד (כשנותיהם של הנהרגים על קדושת שמו), לזרוח בחושך אור לישרים בזמן החשכות בימים האלה, אשר מפגיע אין בעדינו, ואור עיני הצדיקים שהיו לנו לאור להאיר בחשכות הגלות גם הם אין אתנו כי נסעו למנוחות, אז הקב"ה מופיע אור שנותיהם של הצדיקים האלה שמסרו נפשם על קדושת שמו ית'.

שני חיי שרה - בעולם הזה ובעולם הבא

וזהו הנדרש בפסוק "ויהיו חיי שרה" שלשון שני חיי שרה מורה על ב' מיני חיות בעוה"ז ולעוה"ב, וכמבואר במדרש הנ"ל ש"חיבב חייהם של צדיקים בעוה"ז" היינו כל זמן שהם אתנו בעוה"ז זה הוא פעם ראשון ימי חייהם, ופעם השני הוא אחר הסתלקותם מאיר עוד הפעם חייהם, היינו אף לאחר הסתלקותן שנסתלקו מעוה"ז, מ"מ ימי חייהם המה צפונים ברקיע להאיר לנו מתוך חשיכה. וכן מציינו באברהם (בראשית י"ח) ואברהם עודנו עומד לפני ה', ותרגומו עד כען משמש בצלו קדם ה', וזה הוא שני פעמים חיים שיש להם לצדיקים

אשכולות הכרם

סיפורי צדיקים
מבין ערוגות הכרם

ותמת שרה בקרית ארבע

איתא בספר הקדוש **מאור ושמש** (פר' וראה) בשם **הרה"ק איש אלקים מו"ה מנחם מענדיל מרימאנוב זצוק"ל**, על הגמרא (ברכות ה.) נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין מה מלח ממתקת הבשר אף יסורין ממרקיין כל עונותיו של אדם וכו', דהיינו מה מלח אם מוסיף יותר מכשיעור אי אפשר לקבל הנאה מהבשר רק דוקא אם נמלח כשיעור, כך היסורין יהיו ממוזגים שיהיה יכולת לקבלם והיו ממוזגים ברחמים, עכ"ה"ק.

והנה **רש"י** פירש ולמה נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרח נשמתה ממנה ומתה. היינו שמשנה רבינו רעיא מהימנא סמך מיתת שרה לעקדת יצחק כדי להמליץ טוב בעדנו ולהראות שעל ידי יסורים חס וחלילה יותר מדאי מה נעשה, שפרחה נשמתה. ועוד, באם נעשה כן בשרה, צדקת גדולה כזו שבת ק' כבת כ' לחטא וכו' ושני חיי שרה שכלן שווים לטובה ומכל מקום לא יכלה לסבול יסורים קשים, ומכל שכן אנחנו.

(אש קודש, פיאסעצנא)

ואברהם זקן בא בימים

עיקר עבודת השב בתשובה להיות תמיד בבושה והכנעה לפני הש"ת על מעשיו המקולקלים, ולקבל על עצמו מעתה שלא ישוב עוד לכסלה. וכשאדם עושה תשובה הבורא יתברך משיפע לו נשמה חדשה מתחת כסא הכבוד מהמקור שהנשמות ישראל נחצבות משם, ונעשה קצטן שנולד היום. וכן היה אצל אברהם אע"ה שבעונותיו הגדולה היה תמיד בבחינה זו של "בא בימים" כאילו נולד היום ולא עשה טובה מימיו, והיה רואה את עצמו קטן ודל. ובשכר היותו "בא בימים", זכה להמשך הכתוב "וה' ברך את אברהם בכל", כלומר שברכו שיזכה לעבדו יתברך שמו בבחינת "בכל" והיינו בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך.

(תפארת שמואל, ח')

עבדו זקן ביתו

בפסוק ויאמר אל עבדו זקן ביתו וגו' שים נא ידך תחת ירכי וגו'. יש לדקדק למה הוצרך הכתוב לפרט כל הסימנים זקן ביתו, המושל בכל אשר לו, וגו' וי"ל באם יבא שוחט למקום אחד ואמר שהוא שוחט ובודק, לא יקפידו כל כך ולא ישאלו עליו אם הוא ירא אלקים, וכשרואים שזקנו מגודל יאמרו אם לא היה שוחט טוב לא היה בא לשחוט, וכן בסופר או כשיפתח איש חנות בשר. אבל אם יבא אחד ללוות ממנו כסף, אינו נותן רק אם יחקור וידרוש היטב אם הוא איש בטוח, וזה מטעם כי עיקר אצלו עולם הזה ומילי דשמיא לטפל. לא כן אברהם דמילי דשמיא עיקר היה אצלו, וזהו שאמר הכתוב את עבדו זקן ביתו אשר הכירו שנים הרבה, והמושל בכל אשר לו, שכל כספו וזהבו היה בידו, ומכל מקום בדבר מצוה לא האמינו רק בשבועה.

(פרדס יוסף)

תנו לי אחוזת קבר עמכם

סיפר **הגה"ק רבי זאב נחום אבר"ק ביאלא** (אביו של הגה"ק בעל אבני נור זי"ע), שסיבת קבורתו של **הרה"ק הרבי רבי אברהם משה מפרשיסחא זי"ע** בעיר ביאלא ולא בעיר פרשיסחא בקבר אבותיו, משום מעשה שהיה כך היה: ביום חתונתו של הר"ר אברהם משה זי"ע, שלחו אביו **הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע** שילך לבית החיים לקברו של גדול אחד ויבקשהו לבא מעולם העליון להשתתף בשמחתו. עשה רבינו כמצות אביו, ובטעות ניגש לקבר אחר והזמינו להשתתף בשמחתו. ויהי כאשר הרגיש רבינו שטעה בדבר והזמין צדיק אחר, נענה ואמר להנפטר "איך האב א טעות גיהאט, נישט אייך מיין איך", והלך אל הקבר הנכון למקום ששלחו אביו. כשבא לביתו הקפיד עליו אביו הק' על מה שבייש הצדיק הוה שאמר לו "נישט אייך מיין איך" (היינו שלא היה צריך לחזור בו), ואמר לו לכפרת עוונך תהיה מוכרח להיקבר בקבר אחר לאחר מאה ועשרים שנה, ולא בבית החיים הזה, וכך הוה, שלאחר הסתלקותו נטמן בעיר ביאלא פשוט ולא בפרשיסחא.

שמעתי אשר רבינו הק' הנ"ל נסע לפני שבת חנוכה האחרון לימי חיי מווארשא לביתו לפרשיסחא על שבת קודש, ובאמצע הדרך אמר שרצונו מאוד להיות שבת בביאלא, ונסע לביאלא, ובאו הרבה חסידים על שבת. והנה אחר הטיש של שחרית אמר שרוצה לילך שפאצירן, והלך אל הבית החיים וסיבב את הביה"ח מבחוץ, ועמד אצל מקום אחד ואמר "זה המקום מריח מאוד" (דער פלאץ שמעקט זייער גוט) והלך לביתו. ולמחרתו כשנסתלק לחיי העולם הבא, נטמן במקום ההוא שעמד שם, והריח הטוב מזה המקום היה בשביל שהוא היה עתיד להיות נטמן שם, והיה הריח הקדוש ממנו.

(אור שמחה, עשר זכיות)

ועשה חסד עם אדוני אברהם

ואיתא **במדרש** שאמר אליעזר להקב"ה "הִתְחַלֵּף גְמוּר". דברי המדרש האלה המה רפאות תעלה לנפש הישראלי, להראות לדעת לאנשים שהלכו חשכים בחשכת הדעת ואומרים אם נפש כי תחטא ונתרחק מאור פני מלך חיים אין עוד מזור ותרופה לתחלואי נפשו, שאין משגיח על השפל וחדל אישים כמוני. על זה אמרו לנו חז"ל "התחלת גמור" היינו מהתחלת היות האדם תוכל לדון על הגמור, פי' עפ"י מאמר חז"ל (אבות פ"ג מ"א) הסתכל בשלישה דברים וגו' דע מאין באת, והיינו הביט נא אל צור חוצבתך וזכור את בוראך, מאין באת מדבר הנבזה והנמאס, והבורא ב"ה אדון כל התולדות מהוה יש מאין ונופח בתוכו נפש חיה, ובלעדי שפעת כחו וחיותו לא יוכל להתקיים ולעמוד אפילו רגע אחת. ומהתחלה זו שגם אתה מודה שמשגיח על כל דבר אפי' על הדבר

ועשה חסד עם אדוני אברהם

לאחר פטירת **הרה"ק הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע**, התמהמה **הרה"ק בעל שפת אמת מגור זי"ע** מלקבל על עצמו את ההנהגה, ולא קיבל חסידים וכדומה. בעיר טיקטין היו כמה חסידים חריפים שהחליטו להיכנס לרבי ולשאלו האם מקבל את ההנהגה און שעליהם לחפש רבי אחר... משנכנסו לקודש פנימה, בטרם שאלו שאלתם, פתח השפת אמת ואמר:

נאמר בפסוק שאליעזר עבד אברהם ביקש ועשה חסד עם אדוני אברהם, ואמרו **במדרש** (בר"ר ס"ב) "אף אברהם אבינו שהחסד מתגלגל בשבילו בעולם נצרך לחסד". ותמוה, הרי אליעזר עבדו של אברהם, וידע את גודל צדקותו, מדוע אם כן ביקש בדרך חסד, ולא תלה במעשיו הטובים של רבו. אך התירוץ הוא, אליעזר היה חסיד של אברהם אבינו יתר על המידה, וכיון ששמע איך אברהם אומר על עצמו תמיד 'אנכי עפר ואפר', האמין לזה בתמימות, ולכן ביקש ועשה חסד עם אדוני... כששמעו זאת הבינו מיד כוונתו, ויצאו ללא לומר דבר.

(שיח הפרשה)

ויצא יצחק לשוח בשדה

פעם נודמן **כ"ק מרו רביה"ק אדמו"ר הזקן מווארקא זי"ע** לאיזה כפר, והתאכסן שם אצל בעה"ב אחד. וכשבא עת תפלת מנחה, ויצא יצחק לשוח בשדה - שהלך רביה"ק מווארקא להתפלל בשדה, אך טרם עמד להתפלל הסתובב בין האילנות ומישמש כל אילן בידי הקדושות, ועדיין לא נראה בעיניו המקום להתפלל שם, עד שבא לאילן אחד ושם נעמד להתפלל. כשגמר רביה"ק מווארקא את תפלתו, סיפר לו בעל האכסניא שעדיין זוכר מימי ילדותו איך שנודמן לכפר זה רבינו **הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע** ונתאכסן אצל אביו (של בעל האכסניא) והתפלל ג"כ תפלת מנחה באותו מקום ממש בשדה.

(מגדל דוד)

השפל שבשפלים, ממילא תוכל לדון על הגמור, שמשגיח אחר"כ ג"כ על השפל שבשפלים, ולזאת בל יאמר האדם לנפשו נושא.

(ישמח ישראל, ז')

גם לגמליך אשאב

הנראה לרמז בזה גודל מעלת המחזיקים ידי תלמידי חכמים, הם תמכי אורייתא, אף שאין בהם תורה אעפ"כ גם המה ראויים לשכר טוב ולהשפעות טובות. וזה הפירוש גם 'לגמליך' הם הגומלי חסדים, "אשאב" להשפיע להם כל טוב וחסדים רבים.

(תפארת שלמה)

וה' ברך את אדוני מאוד ויגדל

בפסוק וה' ברך את אדוני מאוד "ויגדל", דהיינו שהש"ת נתגדל על ידי זה שברך את אברהם.

(דברי בינה)

(סי' תקל"ח) מוכיח דלענין צמאון אדם ובהמה יתנו לאדם תחילה ואח"כ לבהמה, דהרי כתיב ותאמר אליז גם אתה שנה ואח"כ גם לגמליך אשאב, וכתיב (במדבר כ') והשקית את העדה ואת בעירם, העדה תחילה ואח"כ את בעירם, ורק באכילה הבהמה קודמת וכו' עיי"ש.

וראה **בשו"ת כתב סופר** (א"ח ס"ו ל"ב) שתמה על דברי הספר חסידים ומדייק מגירת הגמרא גיטין ה"ג אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו, דמשמע דגם שתיה אסורה. גם המשך בעמוד הבא

רגירים מאוצר הפלפול
והדרוש ובדברי הלכה

ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב

מצינו **בגמרא** (גיטין ס"ב וראה עוד ברכות ז.) אמר רב יהודה אמר רב אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר ונתתי עשב בשדך לבהמותך והדר ואכלת ושבעת. אמנם **בספר חסידים**

מסירות נפשם של צדיקים

בספרו **גדולת הצדיקים**, מתאר המחבר הרה"ח המפורסם רבי גרשון עמנואל סטאשעבסקי ז"ל, דבר תורה ששמע מפה קדשו של **כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר הזקן זי"ע**, ואלו דבריו:

הייתי **באלכסנדר** על שבת פרשת חיי שרה וזאת היה בשנה ראשונה של חתונתי, ושמעתי תורה נפלאה על **המדרש** (בר"י נ"ח א) יודע ה' מי תמימים וגו' כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים וכו' מה צריך לומר שני חיי שרה באחרונה לומר לך שחביב חייהם של צדיקים לפני המקום בעוה"ז ובעוה"ב. ואמר הפירוש כך, **דהנה הצדיקים כשיתחילו להתפלל אדון עולם וכו' ואח"כ הקרבנות והקטורת וכו' עד שמוגיעים להודו ואח"כ לברוך שאמר וכל הפסוקי דמורה עד ישתבח ואח"כ מישתבח עד קרי"ש ואח"כ הקרי"ש עד גאל ישראל ואח"כ השמונה עשרה ואח"כ היודי וי"ג מידות ונפילת אפים**, ובאמת המה מוסרים נפשם בכל תיבה של התפילה ומתפללים בהתפשוט הגשמיות, ואין אנוחו יכולים להבין כלל אין נאחו אצלם הנשמה בגופם מחמת גדול ההתלהבות, ואש תמיד תוקד בקרבם בכלות הנפש למסור נפשם לה' ולהתענג ולשמוח בדביקות נפלאה לדבק את נשמתם באור אין סוף...

רק הענין הוא שבאמת מצדדים היה באמת כך, רק הקב"ה מתאוה לתפילתו של צדיקים, ועל כרחם שלא בטובתם אין מניח אותם הקב"ה לילך מן העוה"ז קודם זמנם, ואוחז הש"ת הנשמה בגופם שלא יתפרדו חלילה, כך הוא תמיד בכל תפילה ותפילה. רק באמת אינו דומה מסירות נפש בכח' למסירות נפש בפועל, מה עושה הקב"ה כשכאב הזמן והשעה והרגע שצריך הצדיק להיפטר מהיא עלמא אז מניח אותו הקב"ה למסור נפשו באחד כדי שיהיה בפועל ג"כ.

וכך היה אצל שרה אמנו שהייתה שומעת גדול המסירות נפש של יצחק שפשוט צארו על גבי המזבח וכמעט שלא נשחט, היתה מתאית ג"כ לאותה מיתה למסור נפשה באחד ופרחה נשמתה. וזה שכתב המדרש שלא תאמר ששרה אמנו נפטרה קודם זמנה, חלילה לומר כן, אלא "כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים". מה צריך לומר שני חיי שרה באחרונה לומר לך שחביב חייהם של צדיקים לפני המקום בעוה"ז ובעוה"ב, ששרה היתה עומדת במסירת נפשה תמיד למסור נפשה באחד וכו' ולהשתפר אל חיק אביה שבשמים, רק הקב"ה לא היה מניח אותה, רק עתה שבא הזמן והשעה והרגע שתלך לנועם ה', היה מניח אותה הקב"ה למסור נפשה בפועל. [וכדאיחא פירושה זה בספרה"ק ישמח ישראל אות א' בהרחבה עיי"ש].

קבורת המת משום השבת גזילה

בספר **כלי חמדה** בפרשתנו כתב דענין קבורת המת הוא מטעם שאמרו **במדרש** (בר"י כ"ו) "קומץ עפר שנבראת ממנה גזולה

בידך, לך החזור". שהרי מה שנברא האדם בעפר מן האדמה כדי לתקנה ולזככה, וכיון שחטא האדם ואינו מתקן העפר, עליו להשיב אל האדמה, ויש בזה השבת גזילה, כמו שביאר **המהר"ל מפראג ז"ל** (עיין בגור אריה בראשית ב' ז).

ודכירנא כד הוינא טליא עומד ומשמש לפני **מורי מאורן של ישראל הגאון הקדוש [האבני נזר] מסאכטשאו** אמר לתרץ עפ"י זה דברי הגמרא (חולין צ"ב) דקחשיב שם מצוות שבני נח מקיימין, ואחד מהם שאין שוקלין בשר המת באיטליה, וקשה, דהיכן נצטוו בני נח שלא לאכול בשר המת. ואמר האבנ"ז כיון דמצות קבורה הוא משום השבת גזילה כנ"ל, ומי שאינו קובר את מתו הרי הוא גזול הקרקע, ובן נח מצווה על הגזל.

רצון השי"ת שיספרו בשבח הצדיקים

במעלת סיפורי צדיקים כתב **בספה"ק תפארת שלמה** בפרשתינו: "לא אוכל עד אם דברתי דברי", וידוע דברי חז"ל שנתנו סם המוות במאכלו לכן אמר לא אוכל עד אם דברתי דברי. יש לרמז בזה עפ"י הידוע גדול מעלת **הנהנה משולחנו של תלמידי חכמים הצדיקים אשר קדושת מאכלם מביא אל האדם קדושה יתירה לסייעו לעבודת הבורא**, לא כן המאכל הבא מסט"א הוא מטמא לב האדם והוא כמו סם המוות לאיש אשר ישר הולך. לכן באמת הם לא נתנו כלום סם בתוך מאכלם, אך המאכל שלהם היה לפני העבד הזה כמו סם המוות, יען כי הוא היה רגיל לאכול משולחנו של אברהם אבינו, ושרה אמנו היא המכירה ומבשלת המאכל מצד הקדושה וכל טועמיה חיים זכו. לכן כאשר בא העבד אל בית לבן ובתואל היה ירא לנפשו ממאכלם לבל יטמאם לבו כמו סם המוות, לאת לא רצה לאכול עד אשר ידבר דברי תורה, כי הד"ת מביא הקדושה לתוך המאכל. **לזה אמר "עבד אברהם אנכי" וזה היה הדברי תורה, כי המספר בשבח של הצדיק הוא כמו דברי תורה, ובוה היה ניצול, עכ"ל"ק.**

עוד כותב התפארת שלמה להלן בתוך דבריו: וידוע גדול מעלת הצדיקים האבות הקדושים וכדומה, **כי המספר בשבחם זהו רצונו ית"ש והוא כמו דברי תורה**, כאשר ראינו כל ספר בראשית הוא רק סיפורי המעשיות והתלאות אשר מצאו את אבותינו הקדושים, והוא בתוך החמשה חומשי תורה יחשב, יען כי קב"ה ואורייתא וישראל חד... וזהו פירוש הללו עבדי ה' הללו את שם ה' פ' מה שמהללים עבדי ה' הם הצדיקים זה הוא כמו שמהלל שם ה', כי זהו רצונו ית"ש.

כמים קרים על נפש עיפה המה דבריו של הגה"ח המפורסם רבי מנשה פריימאן זללה"ה בהקדמת ספרו **תפארת ישראל**: וכן שמענו **מריבנו הקדוש [הישמח ישראל זי"ע]** בשם אביו **אדמו"ר הגדול והקדוש [אדמו"ר הזקן זי"ע]** שאמר בשם **צדיקים הקדושים** שאם אין כח לאדם ללמוד מה או להתפלל, ובמה יחיה את נפשו, אז היא עצה הגונה לספר בשבחן של צדיקים כי כוחם רב ופעם בראש

אוצר ליקוטים, שיחות וידעיות, עובדות ופנינים, בנושאים הקשורים לפרשת השבוע ולעניני דיומא

השנה לאחר השולחן הלכו לקודש פנימה החסידים הגדולים, ובני **אדמו"ר הק' מביאלע זצלה"ה זי"ע** ועוד יחידי סגולה, לשמוע ממנו דברות קודש, ואמר להם "אמרו אתם בעצמכם, אחרי עבודת היום והשולחן מה אתם רוצים ממני, תאמינו כי כח בגוף איך, וכאשר עמדו עוד איזה רגעים אמר להם בשם אביו אדמו"ר הגאון הדברים הנ"ל בשם צדיקים.

א היימשיער פארשטייט אויפן ווינק

בפסוק ואבא היום אל העין מביא רש"י בשם **המדרש** "אמר רבי אחא יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיהו". והנה **כ"ק זקני האדמו"ר הגדול מקאצק זצלה"ה** תמה היתכן לומר שפרשת אליעזר היתה חביבה לפני המקום יותר מתורתן של ישראל, ואמר, כי אדרבה לפני בנו הקרוב אל לבו ומבין כל רמיותיו די ברמיה בעלמא, אבל לפני איש זר צריכין לפרש, ואמר בלשון אשכנז "דו ביסט א היימשיער פארשטייט אויפן ווינק"...

(שם משמואל, ויקהל תרע"ז)

חלות יפות לכבוד שבת קודש

בספר **אמרי פנחס** (שער ד' שבת ומועדים אות ל') מובא: החלות של שבת ויום טוב כשהן תופחין כדרך לחם חמוץ ונראים יפים, הוא על ידי אשת בעה"ב כי היא נקראת לחם, כמו שנאמר כי אם הלחם וכו', וכשהוא אתה בפנים זועפות, גם החלות וכו', ובימים הידועים אין החלות וכו'. וזהו שכתב רש"י על הפסוק ויבאה יצחק האהלה שרה אמנו וגו' שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת לער"ש וברכה מצויה בעיניה וכו', ואין הפירוש שעשו מעט והיה להרבה, כי אברהם אבינו היה עשיר גדול ומה זה חשוב אצלו, אלא זה ברכה כשנראה לעינים טוב למאכל.

ומענין לענין מובא בספר **פרי ישע אהרן**, שפעם אחת שבת **הרה"ק בעל בית אהרן מקארלין זי"ע** בדרך באיזה עיירה, ואחר שאכל כזית המוציא שלח לקרוא לפניו לעקרת הבית, ושאל אותה איזה מטעמים לשתה בחלות. בתחילה נבהלה מאד, וכשנרגעה ענתה בתום לב ששמה בלישה מעט ביצים ושמן וכל מה שצריך לתת בבצק, ואולם הרה"ק לא נרגע בכל זה. ואז הפטירה כפליטת פה שהכניסה בטרם הלישה לקופת רבי מאיר בעל הנס רענדיל שלם, כדי שהחלה תצליח - ס' צאהו גיראטיין און ארויסגיין שיין לכבוד שבת מלכתא. ונהנה הרה"ק מאד מכל זה, וענה כי הוא זה שעשתה בשכל טוב, על כן יש להם ריח טוב.

בשולחן ערוך לא משמע כן, אלא דכללא הוא דלשנות מותר אפילו קודם שיתן לאכול לבהמה. והנראה לפענ"ד בענין זה, דהנה יש שני עניני שתייה, יש ענין שתייה שהוא לצמאון של אדם, וזה אין לו שייכות לאכילה, ויש שתייה שהיא אחר אכילה להשלים הסעודה, וזה ענין ושבעת זה שתייה שבאה אחר אכילה. ובשתייה זו אמרה התורה הק' דאכילת הבהמה קודמת, אמנם בשתייה דהיא לצמאון ולא מכח אכילה, מזה לא דברה תורה, ובוה שפיר י"ל דאותה שתייה קודמת לאכילת בהמה. (ומצוין הכלי חמדה "ועיין בשו"ת כתב סופר א"ח סי' ל"ב שלא הרגיש בכ"ז שכתבנו, ולענ"ד הדברים ברורים למבין").

ומוסף הכלי חמדה: אמנם בעיקר דברי הספר חסידים שמחלק בין שתייה לאכילה מכח הני ב' ראיות, כבר הביא **הגאון בעל יד אפרים ז"ל** דברי **האור החיים ז"ל** בפרשתינו (כ"ד ט"ו) שהקשה על רבקה למה נתנה מקודם לאליעזר לשנות טרם שנתנה לבהמה. ותרץ האוההה"ק כי יען שבתע אותה להשקותו, הרגישה שבטח יש לו צער מזה והוא צמא, ובכחאי גוונא אדם קודם. והנה לפי מה שכתבנו נראה דהמה כדברי ספר חסידים הנ"ל, דגם הספר חסידים מודה דאם אינו צמא, הבהמה קודמת גם לשתייה, רק דבצמא אז האדם קודם, כמו שתראה מדקדוק הלשון בספר חסידים, וכמו שכתבנו שמוכח מקרא דושבעת זו שתייה, ועל"כ כדאמרן.

המשך מעמוד ב'

גרגירים

סימן לתשובה וחרטה

אכן אלו בני אדם אשר העבירו בהבל ימימה ושנותם באנחה, תקנתם על כל פנים להתעורר ולשוב עד אשר לא תחשך השמש, ועיקר סימן התשובה והחרטה כשהאדם מתולזל בעיניו כי זוכר את רוב עונותיו, ועל ידי זה בא לחיות חדש על ימים הבאים שלא יחטא עוד.

(עבודת ישראל)

התאמץ לדבר מצוה

שכשאתם עושה מצוה, יותר נחשב 'לעשות פעולה', שבעשותו פעולה לשם מצוה נחשב לו יותר למצוה, והבן.

(קדושת לוי)

לא ידעו ולא יבינו

הנה בודאי לא דברה תורה במתים ההולכים אחרי שרירות לבם ומעורבים בתענוגי עולם הזה, אנשים אלו אינם יודעים בין ימינם לשמאלם, ואפילו בעוסקיהם בספרים ולומדים סודות התורה, ואני ערב בדבר, שתועלתם בהם נזכרה לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו להשיג בהירות עומקי סודות התורה...

(אור המאיר)

כדי שיתאמץ לעלות יותר

מה שלפעמים האדם נופל ממזריגתו, ונדמה לו שהוא כגמול עלי אמו, ומסתלקין ממנו המוחין לגמרי. אעפ"כ הכל הוא לטובתו, בכדי שיתאמץ עוד יותר ויותר לעלות למדרגה שלמעלה הימנה, כידיע מספרים.

(באר משה קאזניץ)

בוא ברוך השם

מי שחפץ ומשתוקק לעשות רצון הקב"ה ומשבח אותו תמיד על שזכה לעשות מצוותיו, יוכל ג"כ על ידי אמונה זו שמאמין שאין למעלה מלעשות רצונו ית', עי"ז יוכל לצאת מכלל אורו ולהתדבק בהשי"ת...

(שפת אמת, תרל"ב)

לשבות אפילו מעצמו

ונראה שענין נכבד זה הוא נמי מסגולת שבת מלשון שבייתה, וכבר הגדנו שבכללו שבייתה מעצמותו להיות נמסר לרצון השי"ת.

(שם משמואל, תרע"ט)

איסור מלאכה לעולם

וכ"ק אבי אדומ"ר [האבני נזר] צללה"ה הגיד שבשבת באמת נאסרה המלאכה לעולם, אך במוצ"ש והבדלה חזרה והותרה.

(שם משמואל, תרע"ט)

לא ידע הרב מקארלין על מי הוא מתכוון, ושאלו מי היה זה הראווער עילוי, כשענהו הרב שכוונתו להרה"ק מקאמינקא זי"ע (שנתכנה כן בצעירותו על שם עיר מולדתו) הפטיר הבית אהרן ואמר "אה, רבי שלומקע רבי שלומקע, לכן הרגשתי פה ריח של קדושה בשעת התפלה".

(אוהב שלום)

תרנגולת שקראה כמו תרנגול

פעם ראה רבינו בבית מדרשו של רבו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע איך איש אחד שהתפלל בקול רם ובתנועות משונות, והכיר עליו שלפי כוונותיו ולפי מדרגתו רחוק הוא מרחק רב שיצטרך לעשות תנועות כאלו. נגיש אליו ואמר לו, "אם לא תפסיק מלהתפלל בדרך הזה אזי ישחטו אותך מיד", הלה לא שעה לדברי רבינו והמשיך בדרכו להתפלל כמקודם, חזר אליו ואמר לו פעם שנית כדברים האלה. כאשר שאלוהו הנוכחים לפשר הדברים, אמר רבינו הנה אספר לכם, מעשה בכפרי אחד שהיו לו תרנגול ותרנגולות ושאר מיני בעלי חיים, אבל שונה היה יחס הבעה"ב להתרנגול מאשר להתרנגולות, כי את התרנגול חייב ופיטמו במאכלים טובים, ואת התרנגולות ריחק ולא שם לבו עליהן. פעם שאלו התרנגולות את התרנגול במה זכית אתה למצוא חן בעיני הבעה"ב, אשר בזמן שאותו הוא מרחק וממאס אתה נהנה מכל מיני התקרבויות. ענה התרנגול, לי יש קול יפה ונעים והבעה"ב נהנה מאז כשאני קורא בקול, ובגלל כן הוא מחבב אותי, אמרו התרנגולות א"כ אף אנו נעשה כן נקרא ונצווח כמון ואף לנו יראה חיבתו. ענה התרנגול חס כלם מלעשות כדבר הזה, כי אם תקראו בקול כמוני אזי תיכף ומיד ישחוט אתכם הבעה"ב, כי איתא בצוואת רבי יהודה החסיד דתרנגולת שקראה כמו תרנגול ישחטנה מיד...

סיים הרב מקאמינקא, כמו כן הוא הדבר הזה, הרה"ק מבעלזא הוא בעל קול נעים ותפילותיו באים מעומקא דליבא מותר לו לעשות תנועות ולצעוק בקול, אבל האיש הזה שאינו כלל בדרגה זו רק רוצה לקרות בקול רבו, הרי זה כמו תרנגולת שקראה כתרנגול, ע"כ אמרתי שיצטרכו לשחטו.

(אדמו"ר"י בעלזא)

מילקא לא לקי

פעם כשיצא רבינו לדרך לאסוף מעות עבור דבר נחוץ, ובבואו לעיר אחת חרדה כל העיר לקראתו וכל אנשיה כיבדוהו עד מאד, ואף נמנעו מלומר תחנון לכבודו. רבינו שהה בעיר ההיא משך זמן, אבל לא עלה בידו לקבץ סכום הגון כרצונו. בעמדו לעזוב את העיר אמר בדרך הלצה, הנה מצינו פלוגתא בגמרא כתובות (דף ל"ב) דר' יוחנן סבירא ליה מילקא לקי וממונא לא משלם, ועולא ס"ל דממונא משלם ומילקא לא לקי, אבל לא מצינו שום מאן דאמר שישבור 'דמילקא לא לקי וגם ממונא לא משלם'. אך בעיר הזאת חזה חזיתי דסבירא להו כשישה זו, דבין מילקא לא לקי (להכות על הלב) שהרי לא אמרו תחנון, וגם ממונא לא משלם, ודבר זה באמת פליאה נשגבה וחדוש גדול.

(אוהב שלום)

גמזן של דברים

כשיקבץ רבינו מעות לצורך דבר מצוה, בא פעם לבית איש עשיר אחר אשר היה קצמן וכלי. כשמוע האיש את מבוקשו של רבינו, התחיל לגמגם בלשונו ולומר, "הלא יש לי גם כן קרובים עניים די והותר". ענה לו רבינו ואמר, "מדוע אינך גומר את דבריך, הלא כך היה לך לומר, יש לי הרבה קרובים עניים, ואם להם איני נותן מכל שכן שלא אתן בעבור עני שאינו מקרובי".

(ידעת זקנים)

תורה שבעל פה

רבינו לא חיבר שום חיבור, והיה זה מטעם ענותותו הגדולה להיות הצנע לכת. ישנם אמנם עוד כמה סיבות אשר נגעו בעדו מלחבר ספרים, הסיבה העיקרית שרווחה בין נכדיו היא משום שהיה נכד הגאון המפורסם הרבי רבי העשיל אבד"ק קראקא זצ"ל שקיבל על עצמו לא להדפיס שום ספר משום מעשה שהיה כידוע, לכן אף הוא הלך בעקבותיו ומנע את עצמו מחיבור ספרים. אף ישנה נוסחה שאמר רבינו פעם שעל כל סברא וחיידוד שעולה בדעתו יש לו מיד פירא וסברא הפוכה, ותיכף נולד לו פירא על סברא זו השניה ג"כ, ואף פעם אינו מגיע עד הסוף (כי היה ממש מבהיל בחריפותו) ולכן אינו יכול לכתוב דבריו בספר.

ואף בזה מצא רבינו נימוק בבדיחותא כדרכו לכסות עינים, על מה שאינו נמנה בין מחברי הספרים, וכה אמר: יודע אני מראש איזו ספרים יתחברו עוד טרם ביאת המשיח ואין רצוני להיות מונח יחד אתם בארון הספרים.

אף שיהיה, הדבר ברור שמניעתו מחיבורו והדפסת ספרים היתה בכונה מיוחדת ואף בקפידא. וביתו היו לו תיבות מלאות בכתבי ידו על כל מקצועות התורה בנגלה ובנסתר, אבל ביום מן הימים (בשנותיו האחרונות) לקחם במו ידיו הקדושות ושרפם באש, ובזה לא השאיר עוד מקום לספק שאכן רצונו עז שלא להשאיר שום חיבור. וראו עוד פלא בזה שלאחר הסתלקותו נשכחו רובי תורתיו אשר היו נמסרים מפה לאוזן בין תלמידיו ומקורביו, עד שתלמידו המובהק הגאון רבי נתן גאלדברג זצ"ל בעמח"ס מאורות נתן נהג ליתן 'קידוש' בבית המדרש כששמע דבר תורה וחיידוש מרבינו.

(אוהב שלום)

על חומותיך הפקדתי שומרים

דרכו של רבינו היה להיות ניעור כל לילה עד שעה ארבע לפנות בוקר, ואמר טעמו כי אינו הולך לישן עד שמרגיש שהמורה צדק בעיר, שהיה אדם גדול בתורה וביראה ושמו רבי יענקל'ע כבר קם משינתו ועוסק בתורה, כי אינו רוצה להניח את העיר רגע אחד בלי תורה.

(תמדה גנחה)

בחלום אדבר בו

אף היה נוהג רבינו שלא לישן ב'ניטל', ואמר הטעם כי אינו יכול לישן מבלי לחלום בדברי תורה, ומאחר שנהג לא ללמוד בניטל אינו רוצה לישן אז.

(אוהב שלום)

ריח של קדושה

פעם אחת בא הרה"ק רבי אהרן מקארלין בעל בית אהרן זי"ע לעיר יאריטשוב, והתפללו שם בבית המדרש שבעיר תפלת שחרית ומוסף דשבת. לאחר התפלה שאל הרה"ק מקארלין את הרב דמתא, האם יודעים אתם מי היה רגיל להתפלל כאן מקדמת דנא? ענה לו הרב בודאי, כאן התפלל ה'ראווער עילוי'.

ברכת מזל טוב לאנ"ש שהשמחה במעונם

- מ"ה אלימלך ברוינשטיין הי"ו, בארא פארק..... לרגל הולדת בנו
- מ"ה משה ארי' לאנדא הי"ו, בארא פארק..... לרגל הולדת בתו
- מ"ה בן ציון קנאבלעך הי"ו, בארא פארק..... לרגל נישואי בנו
- מ"ה יעקב שמעון דאכנער הי"ו, בארא פארק..... לרגל הולדת בתו
- מ"ה חיים צבי מאנדעל הי"ו, בארא פארק..... לרגל הולדת נכדו

סימן טוב ומזל טוב

ברכת מזל טוב תמה ולבבית
שלוחה בזה לידידנו היקר

מ"ה מיכאל דוד אלטמאן הי"ו
לרגל שמחת הבר מצוה של בנו יוסף נ"י
וה"ד שיזכה לרוב תענוג ונחת דקדושה לאישו"ט